

Represaliat: Adrià Pardo Saiz¹

Adrià Pardo Saiz, fill de Ciriaco i Juliana, casat, va néixer a l'any 1892 a Monteagudo (Conca) i es traslladà a viure a Esparreguera. Era jornaler (treballava a la fàbrica tèxtil de ca l'Isard, a Olesa de Montserrat). La seva esposa procedia del Masroig (Tarragona) i van tenir cinc fills. Vivien al carrer Beat Domènec Castellet, núm. 11, conegut popularment com carrer de les Cabanyes, d'Esparreguera. Militant de la CNT, sabia llegir i escriure, i mai havia estat processat anteriorment. Tenim constància de la seva militància a la CNT ja que el 17 de gener de 1936 presentà un escrit a l'Ajuntament d'Esparreguera per comunicar que el sindicat realitzaria una reunió per tractar de la postura que aquest sindicat havia d'adoptar en les pròximes eleccions (es refereix a les eleccions generals celebrades el febrer de 1936).

També podem trobar el seu nom en la llista de militants de la CNT afusellats pels franquistes entre 1938 i 1944². A més, segons l'historiador Joan Corbalán³, fou jutjat el 27 d'abril de 1939 i executat el 24 de maig de 1939, dades que coincideixen amb les dels nostres informants.⁴

Empresonat a la presó Model l'any 1939 fou condemnat a mort en finalitzar la Guerra Civil, acusat de ser còmplice de la detenció de dos esparreguerins, a més de ser

¹ Document extret de l'entrevista a Àngela Pardo Asens. Data i lloc de l'entrevista: 24 d'octubre de 2008. Olesa de Montserrat. Títol Projecte: MEMORIAL DEMOCRÀTIC DEL BAIX LLOBREGAT. *DE LES EXPERIÈNCIES PERSONALS A L'ÈXIT COL·LECTIU*. Entrevistadores: Joana Llordella i Blanca Mampel
Transcriptor: Joan Muñoz González.

² Publicat a: <http://www.veuobrera.org/00fine-x/repr-cnt.htm>

³ CORBALÁN GIL, Joan: *Justícia, no venjança. Els executats pel franquisme a Barcelona (1939-1956)*. Cossetània edicions. Valls, 2008.

⁴ El seu procediment és SU: 2214 (TMTT:129). La filiació és de la CNT i l'acusació REB/patruller.

còmplice de l'assassinat d'un, però en cap moment del Consell de Guerra se l'acusa directament dels fets.

Va ser executat al Camp de la Bota, a la matinada del 24 de maig del mateix any, i fou enterrat a la fossa comuna. Aleshores, ell tenia 47 anys⁵.

A l'Acta del Consell de Guerra del 27 abril de 1939, contra Adrià Pardo i 17 acusats més, el fiscal demanà pena de mort per a ell i 4 processats més, com a autors d'un delictes d'adhesió a la rebel·lió militar. Quan el dia 24 de maig se li notificà la lectura de la sentència, ell no va voler signar-la.

L'entrevista realitzada a ÀNGELA PARDO ASENS, filla d'Adrián Pardo, ens aporta dades importants sobre els fets ocorreguts. Segons el seu testimoni, el seu pare mai podia haver participat en l'assassinat del sr. V.S., el seu veí, ja que recorda que aquella nit, mentre dormien, es va sentir un soroll i la seva mare, que estava fora, a la comuna, els va contar que havia vist un home saltant per les teulades, per tant, el seu pare no hi podia haver participat.

En entrar els feixistes a Esparreguera⁶ es van refugiar a La Mina, al costat de la font de la Barona, a can Sedó –tal com feren altres esparreguerins. Segons testimoni de la seva filla, va ser pres per la Guàrdia Civil, un dia que va anar a prendre cafè a l'entitat l'Estrella d'Esparreguera "No havia marxat perquè els havien dit que qui no estava brut de sang no li passaria res. Ell era de la CNT, però no havia fet res".

La seva filla recorda una dona, la Rita, una falangista d'Esparreguera que no els va deixar veure el pare a la presó del poble⁷.

⁵ Podem trobar informació del sumari que se li obrí a "La Auditoria de Guerra de la Cuarta Región Militar– Juzgado inst. San Feliu de Llobregat". Sumari d'Urgència 2214 instruït contra Adrián Pardo Sainz (segons el testimoni de la filla, el segon cognom és Saiz).

⁶ Segons el testimoni de la seva filla, entrevistada el 24 d'octubre del 2008, ÀNGELA PARDO ASENS. Aquesta entrevista amb la seva indexació es pot trobar a l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat.

⁷ Segons l'Àngela, aquesta dona es va endur el seu pare a la Model amb el camió de cal Fàbregues, un comerciant de la vila.

L'Adrián Pardo va ser empresonat a la presó Model de Barcelona. La seva filla Àngela recorda que, en alguna ocasió, el seu pare va poder comunicar-se amb ells a través d'escrits que els feia arribar d'amagat entre els cosits d'alguna peça de roba. Van passar molta gana. La seva esposa treballava tres dies a la setmana a la fàbrica i un cop a la setmana visitava el marit a la presó. L'àvia també els ajudava fent feines a cal Sitjà.

L'endemà d'afusellar-lo, la seva família –que en no sabia res– anà a veure'l a la presó. Van marxar d'Esparreguera fins a Martorell a peu, i allí van pujar en un camió fins a Barcelona. Quan van arribar a la presó, es van trobar que ja l'havien afusellat al Camp de la Bota i enterrat al Fossar de la Pedrera, al cementiri de Montjuïc de Barcelona.

La filla ens rememora que el seu pare la va ensenyar a llegir, i ens diu que aquest també escrivia molt bé. Conserva un record del pare com un tresor: una goma d'esborrar "me la va passar per la *ratonera* a la presó".

La seva dona, segons ens contà la filla, no va trobar ningú a Esparreguera que l'ajudés a commutar la pena de mort del marit. La seva filla gran va ser acomiadada de Can Sedó per *roja* -treballava als telers- però, més tard, la van tornar a contractar.

L'Adrián tenia un cunyat, germà de la seva dona, el Fabián, que s'encarregava de la col·lectivització dels horts de Can Sedó, durant la Guerra Civil. Aquest marxà a França.

Alcalde a Delegado Orden público.

BARCELONA

Sindicato Único Trabajadores reproduce petición reunirse mañana, día 24, a las 21'30 para tratar actitud a adoptar ante las próximas elecciones.

Le saludé.

Excmo Sr. Alcalde Esparreguera
re Adrián Pardo. casado de 43 años
de edad, de profesión jornalero vecino de
esta Villa y habitante en la Calle Rosa
Domingo Castellat nº 11 según cédula
personal que acompaña, pone en conoci-
miento de V. E. que pasado mañana, día
19 de Enero a las 11 de la mañana se
celebrará una reunión general extraor-
dinaria en el local de sesiones del Oton
que sita en la calle R. Clara nº 1, para
tratar de los únicos puntos siguientes: "¿Que
actitud debe adoptar la C. E. ante las
insistentes llamadas de unión de otras orga-
nizaciones?" y "¿Que actitud debe adop-
tar ante las próximas elecciones?"

Lo que tengo el gusto de poner en conoci-
miento de V. E. a los efectos del Art. 1º de
la ley de reuniones y del párrafo 2º del Art. 3º
de la ley de asociación y para conseguirlo

Esparreguera 17 Enero 1936

Por el Sindicato Único de Trabajadores
Adrián Pardo

Escrit adreçat a l'Ajuntament d'Esparreguera on Adrián Pardo comunica la realització d'una reunió del Sindicat Únic de Treballadors. Font: Aleix Escursell i Domènech

N.º R. 272953

CERTIFICACIÓN EN EXTRACTO DE ACTA DE DEFUNCION

Libro 159
 Folio 111
 Núm. 828
 Procedencia del documento en su caso: _____

Don José Manuel Marcos Morató
 Juez municipal de JUZGADO NUMERO SIETE
 provincia de BARCELONA, y Encargado de su Registro civil,

CERTIFICO: Que según consta del acta reseñada al margen y correspondiente a la Sección III de este Registro civil,
 D. Adrián Pardo Saiz
 nacido en Cuenca de cincuenta y siete años
 (edad o fecha de nacimiento)
 e hijo de Ciriaco y de Luliana, de estado casado

FALLECIO
 en el Campo de la Viole
 el día veinticuatro de Mayo
 de mil novecientos treinta y nueve

Barcelona, a 9 de Mayo de 1947
 Firma del Encargado del Registro, Firma del Secretario.

(Continúese al dorso.)

Derechos	2,40	pts.
Busca (Art. 3.º, Arancel 28 V-922)		»
Suplidos		»
TOTAL		pts.

MODELO OFICIAL aprobado por Orden de 24 de enero de 1944 para la expedición de las certificaciones de todos los Registros civiles.
 No tendrá eficacia legal las que desde 15 de abril de 1944 se emitan en otros impresos u otro papel.
 PRECIO DE ESTE IMPRESO: 1,50 PESETAS Gráficas Reunidas, S. A. - Madrid

Certificat de l'acta de defunció d'Adrián Pardo Saiz. Arxiu familiar

Adrián Pardo. Arxiu familiar.

La nostra informant: Àngela Pardo Asens

Filla d'Adrián Pardo Saiz (Conca, 1892 /Barcelona, 24-5-1939), militant de la CNT i veí d'Esparreguera, fou afusellat l'any 1939. La seva mare era del Masroig (Tarragona). La família va viure a Esparreguera, però actualment viu a Olesa de Montserrat.

L'Àngela va néixer el 25 de novembre del 1928 a Esparreguera. Va estudiar a les Escoles Nacionals, l'actual Mare de Déu de la Muntanya, fins als 14 anys i, després, entrà a treballar a Can Sedó, exactament el 29 de juliol de 1943, primer com ajudant i, més tard, als telers.

De la infantesa, recorda la Nàdia, una nena russa amb qui va compartir l'escola durant la guerra, també rememora l'Antònia Galceran, filla de Miquel Galceran, alcalde republicà d'Esparreguera. Ens canta una cançó que cantava sovint la canalla del poble : *A las seis de la madrugada Franco salió... a destruir la nación...*

Rememora quan un grup de persones entraren a les cases per destruir les imatges religioses. La seva àvia tenia un "sant" que van haver d'amagar a les golfes per evitar que el cremessin. Ens detalla que els sants es varen cremar al camp de futbol de la vila. Recorda que a casa seva tenien un quadre que hi havia el Fermín Galán i el Garcia Hernández⁸.

Ens parla de la Rita, una feixista que els la va fer passar malament, i una miliciana, que no recorda el nom, però ens dóna com a detall que era la sogra del Rufo, un barber molt popular a Esparreguera.

L'Àngela té records molt tristos de la seva infantesa, pel que fa a les conseqüències de la guerra, i molt tendres, pel que fa a la relació amb el seu pare.

Ens relata l'entrada a l'any 1939 dels soldats alemanys amb les tropes franquistes pel pont de la palanca de Can Sedó; aleshores ells estaven amagats en una cova propera a la font de la Barona, la Mina. Hi havia una altra família amb ells. Aquests parlaven en castellà i duien uns abrics llargs. Els soldats repartien menjar entre la població però ells no els en van demanar – algú els va dir que no agafessin res, que eren uns monstres.

En alguna ocasió els van fer sentir que eren "rojos"; explica que un dia van anar a l'Ajuntament per veure el pare, que era empresonat, i li varen dir a la mare: *En la Espanya de Franco sólo se habla el idioma español*. La mare li contestà, a qui li havia dit, que era un mocós. Com a conseqüència, no els deixaren veure l'Adrián. L'Àngela ens dóna detalls d'aquella persona i ens exposa que sempre ho va recordar.

⁸ Ambdós, capitans d'Infanteria que es convertiren en veritables icones de l'esperit republicà, considerats també com *els màrtirs de la república*.

De la guerra, ens detalla la misèria i la pobresa en què van viure; per exemple, ens diu que quan se'ls trencaven les espadenyes les havien de reparar elles mateixes (en una ocasió varen anar a Barcelona a veure el pare a la Model i van recórrer un llarg trajecte a peu, descalços, per poder conservar aquest calçat). La mare quedà viuda amb quatre criatures.

No es van poder acomiadar del pare, ni ella ni la resta de la família, perquè el van afusellar sense avisar. Conserva un record del pare com un tresor: "una goma d'esborrar (me la va passar per la *ratonera* a la presó)".

La repressió la sentiren en molts aspectes, per exemple, la seva germana gran va ser acomiadada de Can Sedó per "roja" -treballava als telers- però, més tard, la van tornar a contractar.

La seva germana gran va festejar amb un noi d'Esparreguera que va morir al front amb 18 anys. La mare d'aquest -que era molt conservadora-, no es va voler posar dol, en morir el seu fill.

L'Àngela és simpatitzant socialista i no és practicant. A l'actualitat viu sola i és vídua.